2024/597

2024.3.7.

A BIZOTTSÁG (EU) 2024/597 AJÁNLÁSA

(2023. december 18.)

Portugália 2021–2030-as időszakra szóló aktualizált integrált nemzeti energia- és klímatervének tervezetéről, valamint Portugália intézkedéseinek az Unió klímasemlegességi célkitűzésével és az alkalmazkodás terén elérendő előrehaladás biztosításával való összhangjáról

(Csak a portugál nyelvű szöveg hiteles)

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 292. cikkére,

tekintettel az energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról, valamint a 663/2009/EK és a 715/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet, a 94/22/EK, a 98/70/EK, a 2009/31/EK, a 2009/73/EK, a 2010/31/EU, a 2012/27/EU és a 2013/30/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2009/119/EK és az (EU) 2015/652 tanácsi irányelv módosításáról, továbbá az 525/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2018. december 11-i (EU) 2018/1999 európai parlamenti és tanácsi rendeletre ([1]) és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére és 14. cikke (6) bekezdésére,

tekintettel a klímasemlegesség elérését célzó keret létrehozásáról és a 401/2009/EK rendelet, valamint az (EU) 2018/1999 rendelet módosításáról szóló, 2021. június 30-i (EU) 2021/1119 európai parlamenti és tanácsi rendelete ([2]) és különösen annak 7. cikke (2) bekezdésére,

mivel:

Ajánlások Portugália 2021–2030-as időszakra szóló aktualizált integrált nemzeti energia- és klímatervének (a továbbiakban: NEKT) tervezetéről

(1) Portugália 2023. június 30-án nyújtotta be aktualizált integrált nemzeti energia- és klímatervének tervezetét.

(2) Az (EU) 2018/1999 rendelet (az energiaunió irányításáról szóló rendelet) 3. cikke és I. melléklete meghatározza azokat az elemeket, amelyeket bele kell foglalni az aktualizált integrált nemzeti energia- és klímatervbe. 2022 decemberében a Bizottság a tagállamoknak szóló útmutatót fogadott el az aktualizált nemzeti energia- és klímatervek tervezete és végleges változata elkészítésének folyamatára és hatókörére vonatkozóan ([3]). Az iránymutatás azonosította a bevált gyakorlatokat, valamint felvázolta az energia- és éghajlatpolitika közelmúltbeli szakpolitikai, jogi és geopolitikai fejleményeit.

(3) Annak érdekében, hogy a zöld és méltányos átállás felgyorsítása révén stabilizálja az energiabiztonságot és a megfizethetőséget, a Bizottság a REPowerEU tervhez ([4]) kapcsolódóan, és az európai szemeszter 2022. és 2023. évi ciklusának részeként kiemelt hangsúlyt helyezett a tagállamok energia- és éghajlat-politikai reformjára és beruházási szükségleteire. Ez tükröződik a Portugáliára vonatkozó 2022. és 2023. évi országjelentésekben ([5]), valamint a Portugáliának szóló tanácsi ajánlásokban ([6]). A tagállamoknak végleges aktualizált integrált nemzeti energia- és klímatervükben figyelembe kell venniük a legutóbbi országspecifikus tanácsi ajánlásokat.

([1]) HL L 328., 2018.12.21., 1. o.
([2]) HL L 243., 2021.7.9., 1. o.
([3]) A Bizottság közleménye – Iránymutatás a tagállamok számára a 2021–2030-as időszakra vonatkozó nemzeti energia- és klímatervek aktualizálásához (HL C 495., 2022.12.29., 24. o.).
([4]) COM(2022) 230 final.
([5]) SWD(2022) 623 final; SWD(2023) 622 final.
([6]) 2022/C 334/22, Ajánlás – A Tanács ajánlása; 2023/C 312/22, Ajánlás – A Tanács ajánlása.

(4) A Bizottság a közös kötelezettségvállalási rendelet ([7]) szerinti nemzeti célértékek teljesítésére vonatkozó ajánlásait arra alapozza, hogy a tagállamok – figyelembe véve a közös kötelezettségvállalási rendelet szerinti rugalmassági mechanizmusok alkalmazására vonatkozó szabályokat – valószínűsíthetően teljesítik-e a 2030-ra kitűzött célokat.

(5) A szén-dioxid-leválasztásra, -hasznosításra és -tárolásra vonatkozó bizottsági ajánlások célja, hogy áttekintést lehessen kapni e technológiák tervezett nemzeti szintű bevezetéséről, és ezen belül a következőkkel kapcsolatos információkról: a 2030-ig leválasztani tervezett szén-dioxid éves mennyiségei, a 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv ([8]) hatálya alá tartozó létesítményekből vagy más forrásokból, például biogén forrásokból vagy a levegőből történő közvetlen leválasztásból származó szén-dioxid-leválasztási forrás szerinti bontásban; a tervezett szén-dioxid-szállítási infrastruktúra; valamint a 2030-ra a tervek szerint rendelkezésre álló potenciális belföldi szén-dioxid-tárolási kapacitás és -befecskendezési térfogat.

(6) Az (EU) 2018/841 európai parlamenti és tanácsi rendelet (a földhasználathoz, a földhasználat-változtatáshoz és az erdőgazdálkodáshoz kapcsolódó rendelet, a továbbiakban: LULUCF-rendelet) ([9]) szerinti teljesítményre vonatkozó bizottsági ajánlások a 2021–2025-ös időszak (1. időszak) tekintetében a negatív egyenleg tilalmának a tagállam általi teljesítésével, a 2026–2030-as időszak (2. időszak) tekintetében pedig a tagállam nemzeti célértékével foglalkoznak, figyelembe véve a rugalmassági mechanizmusok alkalmazására vonatkozóan az említett rendeletben meghatározott szabályokat. A Bizottság ajánlásai azt is figyelembe veszik, hogy az 1. időszakban a LULUCF-rendelet hatálya alá tartozó bármely kibocsátástöbblet automatikusan átkerül a közös kötelezettségvállalási rendelet hatálya alá.

(7) Ahhoz, hogy az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás megfelelően támogassa az energiával és az éghajlatváltozás mérséklésével kapcsolatos célkitűzések elérését, alapvető fontosságú az éghajlatváltozás azon potenciális veszélyeinek azonosítása, valamint az éghajlattal kapcsolatos azon sebezhetőségek és kockázatok elemzése, amelyek hatással lehetnek az érintett területekre vagy ágazatokra. A Bizottság éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozó ajánlásai figyelembe veszik, hogy Portugália milyen mértékben épített be az aktualizált nemzeti energia- és klímatervébe olyan alkalmazkodási célokat, amelyek figyelembe veszik azokat az éghajlati kockázatokat, amelyek esetlegesen megakadályozhatják, hogy Portugália elérje az energiaunió célkitűzéseit és célértékeit. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást célzó tervezett és végrehajtott konkrét szakpolitikák és intézkedések hiányában veszélyben van az energiaunió különféle dimenzióival kapcsolatos célkitűzések elérése. A villamosenergia-ellátási zavarok kockázata miatt a változó éghajlati viszonyok között folytatott vízgazdálkodás különös figyelmet igényel, mivel az árvizek, a hőség és az aszály hatással vannak az energiatermelésre.

(8) A Bizottság megújulóenergia-célkitűzésekre vonatkozó ajánlásai egyrészt az (EU) 2018/1999 rendelet II. mellékletében meghatározott képletet veszik figyelembe, amelynek alapját objektív kritériumok képezik; másrészt pedig a Portugália nemzeti energia- és klímatervéből hiányzó, azon főbb szakpolitikákat és intézkedéseket, amelyek lehetővé teszik, hogy Portugália kellő időben és költséghatékonyan teljesítse a megújuló energiára vonatkozó kötelező, 2030-ig elérendő legalább 42,5 %-os uniós célértékhez való nemzeti hozzájárulását, szem előtt tartva, hogy e célérték a közös törekvések jegyében az (EU) 2018/2001 európai parlamenti és tanácsi irányelv ([10]) értelmében a megújuló energiaforrásokból előállított energia előmozdítása tekintetében 45 %-ra növekedjen. A Bizottság ajánlásai továbbá Portugáliának az említett irányelv 15a., 22a., 23., 24. és 25. cikkében meghatározott konkrét célértékekhez való hozzájárulásán, valamint az irányelv gyors átültetését és végrehajtását célzó kapcsolódó szakpolitikákon és intézkedéseken alapulnak. Az ajánlások az európai szélenergia-csomaggal összhangban tükrözik a megújuló energia és különösen a szélenergia alkalmazására vonatkozóan az átfogó, hosszú távú tervezés kidolgozásának jelentőségét, így növelve az európai feldolgozóipar és a hálózatüzemeltetők láthatóságát ([11]).

([7]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/842 rendelete (2018. május 30.) a Párizsi Megállapodásban vállalt kötelezettségek teljesítése érdekében a tagállamok által 2021-től 2030-ig kötelezően teljesítendő, az éghajlat-politikai fellépéshez hozzájáruló éves üvegházhatásúgázkibocsátás-csökkentések meghatározásáról, valamint az 525/2013/EU rendelet módosításáról (HL L 156., 2018.6.19., 26. o.), az a Párizsi Megállapodásban vállalt kötelezettségek teljesítése érdekében a tagállamok által 2021-től 2030-ig kötelezően teljesítendő, az éghajlatpolitikai fellépéshez hozzájáruló éves üvegházhatásúgázkibocsátás-csökkentések meghatározásáról szóló (EU) 2018/842 rendelet, valamint az (EU) 2018/1999 rendelet módosításáról szóló, 2023. április 19-i (EU) 2023/857 rendelettel (HL L 111., 2023.4.26., 1. o.) bevezetett módosításoknak megfelelően.

([8]) Az Európai Parlament és a Tanács 2003/87/EK irányelve (2003. október 13.) az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Közösségen belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról (HL L 275., 2003.10.25., 32. o.).

([9]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/841 rendelete (2018. május 30.) a földhasználathoz, a földhasználat-változtatáshoz és az erdőgazdálkodáshoz kapcsolódó üvegházhatásúgáz-kibocsátásnak és -elnyelésnek a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó éghajlat- és energiapolitikai keretbe történő beillesztéséről, valamint az 525/2013/EU rendelet és az 529/2013/EU határozat módosításáról (HL L 156., 2018.6.19., 1. o.), az az (EU) 2018/841 rendeletnek a hatály, a jelentéstételi és a megfelelési szabályok egyszerűsítése, és a 2030-ra vonatkozó tagállami célértékek meghatározása, valamint az (EU) 2018/1999 rendeletnek a nyomon követés, a jelentéstétel, az előrehaladásra vonatkozó nyomon követés és a felülvizsgálat javítása tekintetében történő módosításáról szóló, 2023. április 19-i (EU) 2023/839 európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL L 107., 2023.4.21., 1. o.) bevezetett módosításoknak megfelelően.

([10]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/2001 irányelve (2018. december 11.) a megújuló energiaforrásokból előállított energia használatának előmozdításáról (HL L 328., 2018.12.21., 82. o.), a 2023. október 18-i (EU) 2023/2413 európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L, 2023/2413, 2023.10.31., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj) bevezetett módosításoknak megfelelően.

([11]) Közlemény a szélenergiára vonatkozó európai cselekvési tervről, COM (2023) 669 final, 2023.10.24. és Közlemény az EU tengeri megújuló energiára vonatkozó törekvéseinek megvalósításáról, COM (2023) 668 final.

(9) Az energiahatékonysághoz való nemzeti hozzájárulásra vonatkozó bizottsági ajánlások egyrészt az energiahatékonyságról szóló (EU) 2023/1791 európai parlamenti és tanácsi irányelv ([12]) 4. cikkén és az említett irányelv I. mellékletében szereplő képleten, másrészt pedig az annak végrehajtásához kapcsolódó szakpolitikákon és intézkedéseken alapulnak.

(10) A Bizottság ajánlásai – az orosz fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség mielőbbi felszámolása érdekében – különös figyelmet fordítanak a REPowerEU terv végrehajtásához szükséges célkitűzésekre, célértékekre és hozzájárulásokra, valamint a kapcsolódó szakpolitikákra és intézkedésekre. Emellett figyelembe veszik a „Gázmegtakarítás a téli ellátásbiztonságért" csomag ([13]) végrehajtásából levont tanulságokat is. Az ajánlások tükrözik, hogy a villamosenergia-ágazati kockázatokra való felkészülésről szóló (EU) 2019/941 európai parlamenti és tanácsi rendeletből ([14]) és a földgázellátás biztonságáról szóló (EU) 2017/1938 európai parlamenti és tanácsi rendeletből ([15]) eredő kötelezettségek fényében, valamint az energiatárolásról szóló bizottsági ajánlással ([16]) összhangban alapvető fontosságú, hogy az energiarendszer reziliensebb legyen.

(11) A Bizottság ajánlásai figyelembe veszik, hogy a rugalmasság szerepének megerősítése, valamint a fogyasztók szerepvállalásának növelése és védelme érdekében fel kell gyorsítani a belső energiapiac integrációját. A Bizottság ajánlásai azt is szem előtt tartják, hogy az (EU) 2018/1999 rendelet 3. cikkében és az (EU) 2023/2407 bizottsági ajánlásban ([17]) foglalt követelményekkel összhangban lényeges az energiaszegény háztartások számának felmérése is.

(12) A Bizottság ajánlásai annak fontosságát is tükrözik, hogy fejlesztési és gyártási kapacitásuk növelése érdekében kellő mértékben kell a tiszta energiával kapcsolatos kutatásba és innovációba történő beruházásokat biztosítani, ezen belül az energiaigényes iparágakra és más vállalkozásokra vonatkozó megfelelő szakpolitikákat és intézkedéseket kell megvalósítani; továbbá a „nettó zéró" ipar igényeinek kielégítése, valamint az erős, versenyképes és tiszta gazdaság Unión belüli megszilárdítása érdekében szükség van a munkaerő továbbképzésére is.

(13) A Bizottság ajánlásai a Párizsi Megállapodás keretében tett, a fosszilis tüzelőanyagok használatának fokozatos csökkentésére irányuló kötelezettségvállalásokra, valamint a fosszilis tüzelőanyagokat érintően nyújtott támogatások fokozatos kivezetésének fontosságára épülnek.

(14) A Bizottság beruházási szükségletekre vonatkozó ajánlásai annak értékeléséből indulnak ki, hogy az aktualizált terv tervezete az energiaunió valamennyi dimenziója tekintetében általános áttekintést nyújt-e a célkitűzések, célértékek és hozzájárulások eléréséhez szükséges beruházási szükségletekről; feltünteti-e a finanszírozási forrásokat, megkülönböztetve a magán- és az állami forrásokat; olyan beruházásokat vázol-e fel, amelyek összhangban vannak Portugália helyreállítási és rezilienciaépítési tervével, Portugália területi igazságos átmenet terveivel és az európai szemeszter keretében kiadott 2022–2023-as országspecifikus ajánlásokkal; és tartalmazza-e a tervezett szakpolitikák és intézkedések megalapozott makrogazdasági értékelését. A NEKT-nek a beruházási biztonság támogatása érdekében biztosítania kell a nemzeti szakpolitikák és intézkedések átláthatóságát és kiszámíthatóságát.

(15) A Bizottság ajánlásai tükrözik a széles körű regionális konzultáció alapvető fontosságát, valamint azt, hogy az Aarhusi Egyezménnyel ([18]) összhangban biztosítani kell a tervvel kapcsolatos korai és inkluzív konzultációt, és ezen belül a nyilvánosság hatékony, kellő tájékoztatás és elegendő időkeret melletti részvételét.

([12]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/1791 irányelve (2023. szeptember 13.) az energiahatékonyságról és az (EU) 2023/955 rendelet módosításáról (HL L 231., 2023.9.20., 1. o.).

([13]) A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak – „Gázmegtakarítás a téli ellátásbiztonságért", COM(2022) 360 final.

([14]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/941 rendelete (2019. június 5.) a villamosenergia-ágazati kockázatokra való felkészülésről és a 2005/89/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 158., 2019.6.14., 1. o.).

([15]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/1938 rendelete (2017. október 25.) a földgázellátás biztonságának megőrzését szolgáló intézkedésekről és a 994/2010/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 280., 2017.10.28., 1. o.).

([16]) A Bizottság ajánlása (2023. március 14.) az energiatárolásról – a dekarbonizált és biztonságos uniós energiarendszer támogatása (HL C 103., 2023.3.20., 1. o.).

([17]) A Bizottság (EU) 2023/2407 ajánlása (2023. október 20.) az energiaszegénységről (HL L, 2023/2407, 2023.10.23., ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj).

([18]) A környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló, 1998. június 25-i egyezmény (Aarhusi Egyezmény)

(16) A Bizottság igazságos átmenetre vonatkozó ajánlásai annak értékelését tükrözik, hogy Portugália terve kellő részletességgel azonosítja-e az éghajlatvédelmi és energetikai átállás releváns társadalmi, foglalkoztatási és készségfejlesztési hatásait, és felvázol-e az igazságos átmenetet támogató, ugyanakkor az emberi jogok és a nemek közötti egyenlőség előmozdításához egyaránt hozzájáruló, megfelelő kísérő szakpolitikákat és intézkedéseket.

(17) A Bizottság Portugáliának szóló ajánlásait a portugál aktualizált integrált nemzeti energia- és klímaterv tervezetének ([19]) ezen ajánlással egy időben közzétett értékelése támasztja alá,

(18) A 2024. június 30-ig benyújtandó végleges aktualizált integrált NEKT kidolgozása során Portugáliának kellő mértékben figyelembe kell vennie ezeket az ajánlásokat.

Ajánlások az Unió klímasemlegességi célkitűzésével és az alkalmazkodás terén elérendő előrehaladás biztosításával való összhangról

(19) Az (EU) 2021/1119 rendelet (az európai klímarendelet) értelmében a Bizottságnak értékelnie kell a nemzeti intézkedéseknek a klímasemlegességi célkitűzéssel és az alkalmazkodás terén elérendő előrehaladás biztosításával való összhangját. A Bizottság értékelte Portugália intézkedéseinek e célkitűzésekkel való összhangját ([20]). Az alábbi ajánlások az értékelés eredményein alapulnak. Portugáliának kellően figyelembe kell vennie, és az európai klímarendelettel összhangban nyomon kell követnie ezeket az ajánlásokat.

(20) A legkiszolgáltatottabb közösségek azok, amelyek esetében fokozott a valószínűsége annak, hogy az éghajlatváltozás hatással lesz rájuk. A különböző régiók és társadalmi-gazdasági csoportok éghajlati hatásoknak való egyenlőtlen kitettsége és az azokkal szembeni kiszolgáltatottsága fokozza a már meglévő egyenlőtlenségeket és sebezhetőségeket. Az igazságos rezilienciának csökkentenie kell az éghajlati kockázat egyenlőtlen terhét, és biztosítania kell az alkalmazkodásból származó előnyök méltányos elosztását. A helyi szintű beavatkozások az éghajlatváltozás hatásaival szembeni rezilienciát általános szinten is képesek befolyásolni. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást célzó szubnacionális szakpolitikák előkészítése és végrehajtása rendkívül fontos.

AJÁNLJA, HOGY PORTUGÁLIA HOZZA MEG AZ ALÁBBI INTÉZKEDÉSEKET:

AZ (EU) 2018/1999 RENDELET SZERINTI AKTUALIZÁLT NEMZETI ENERGIA- ÉS KLÍMATERV TERVEZETE TEKINTETÉBEN:

1. Nyújtson be előrejelzéseket annak bemutatására, hogy a meglévő és tervezett szakpolitikák és intézkedések hogyan fogják elérni a közös kötelezettségvállalási rendelet alapján 2030-ra kitűzött, a 2005-ös szinthez képest – 42 %-os nemzeti üvegházhatásúgáz-csökkentési célt. Szükség esetén határozzon meg további szakpolitikákat és intézkedéseket, többek között az ipari folyamatokból, termékhasználatból, mezőgazdaságból és a hulladékgazdálkodásból származó metán, dinitrogén-oxid és F-gázok vonatkozásában, vagy határozza meg, hogy a közös kötelezettségvállalási rendelet keretében rendelkezésre álló rugalmasságokat miként használják a megfelelés biztosítására. Egészítse ki az irányelvekre és intézkedésekre vonatkozó információkat, egyértelműen meghatározva azok hatályát, ütemezését és lehetőség szerint az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére gyakorolt várható hatását, többek között az uniós finanszírozási programok, például a közös agrárpolitika keretében megvalósuló intézkedések tekintetében.

2. Azonosítsa a 2030-ig évente leválasztható szén-dioxid-kibocsátás mennyiségét, beleértve a forrást is. Részletezze a leválasztott szén-dioxid szállításának módját. Azonosítsa a 2030-ig rendelkezésre álló teljes szén-dioxid-tárolási kapacitást és -befecskendezési térfogatot.

3. Aktualizálja a LULUCF-ágazattal kapcsolatos előrejelzéseket a nemzeti nyilvántartásokban végzett módszertani felülvizsgálat figyelembevétele érdekében, és számszerűsítse a meghatározott szakpolitikák és intézkedések várható hatásait annak biztosítása érdekében, hogy ebben az ágazatban az üvegházhatásúgáz-elnyelés hatékonyan igazodjon a negatív egyenleg tilalmához, amely 2025-re elérendő, valamint a 2030-ra kitűzött, –310 Mt szén-dioxid-egyenérték uniós nettó elnyelési célértékhez és az (EU) 2018/841 rendeletben meghatározott – 968 kt szén-dioxid-egyenérték országspecifikus elnyelési célértékhez. Nyújtson egyértelmű tájékoztatást arról, hogy a közfinanszírozást (mind az uniós alapokat, többek között a közös agrárpolitikát, mind az állami támogatást) és a karbongazdálkodási rendszereken keresztül megvalósuló magánfinanszírozást hogyan használják fel következetesen és hatékonyan a nettó elnyelés nemzeti célértékének teljesítéséhez. Nyújtson tájékoztatást az (EU) 2018/1999 rendelet V. mellékletének 3. részével összhangban a nyomon követést, a jelentéstételt és az ellenőrzést szolgáló magasabb szintű/pontos földrajzi adatkészletek javítása terén elért eredményekről és az azok terén megvalósítandó előrehaladásról.

([19]) SWD(2023) 922.

([20]) Az uniós éghajlat-politikai fellépésről szóló 2023. évi eredményjelentés, COM(2023) 653 final, valamint bizottsági szolgálati munkadokumentum: Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás terén az egyes tagállamokban az európai klímarendeletnek megfelelően elért eredmények értékelése, SWD(2023) 932.

4. Bocsásson rendelkezésre további elemzést az éghajlattal kapcsolatos releváns sebezhetőségekről és kockázatokról a nemzeti célkitűzések, célértékek és hozzájárulások, valamint az energiaunió különböző dimenzióihoz tartozó szakpolitikák és intézkedések tekintetében. Körvonalazza alaposabban és számszerűsítse az energiaunió azon konkrét célkitűzéseihez és szakpolitikáihoz való kapcsolódást, amelyeket az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást célzó szakpolitikáknak és intézkedéseknek támogatniuk kell.A villamosenergia-ellátási zavarok kockázata miatt fordítson különös figyelmet a változó éghajlati viszonyok között folytatott vízgazdálkodásra, mivel az árvizek, a hőség és az aszály hatással vannak az energiatermelésre.

5. Az (EU) 2023/2413 irányelvvel módosított (EU) 2018/2001 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében meghatározott, 2030-ra vonatkozó kötelező uniós megújulóenergia-célértékhez való hozzájárulásként fokozza a megújuló energiaforrások legalább 51 %-os részarányára irányuló törekvést, az (EU) 2018/1999 rendelet II. mellékletében szereplő képletnek megfelelően. A tervbe foglalja bele az (EU) 2018/1999 rendelet 4. cikke a) pontjának (2) alpontja szerinti, a 2025-re és 2027-re vonatkozó referenciaértékek elérését szolgáló ütemterv-előirányzatot.

6. Bocsássa rendelkezésre a megújulóenergia-technológiák bevezetésének becsült ütemterveit és hosszú távú tervét a következő 10 évre vetítve, kitekintéssel 2040-ig. A módosított (EU) 2018/2001 irányelvvel összhangban a tervbe foglaljon bele az innovatív megújulóenergia-technológiákra vonatkozó indikatív célértéket. A tervbe foglaljon bele konkrét célokat, amelyek hozzájárulnak az épületek és az ipar területén 2030-ra kitűzött indikatív részcélok, valamint a nem biológiai eredetű, megújuló üzemanyagokra (RFNBO-k) vonatkozó kötelező részcél 2030-ig történő eléréséhez az iparban, a módosított (EU) 2018/2001 irányelvvel összhangban. A tervbe foglaljon bele a fűtésre és hűtésre vonatkozó kötelező célokat a 2021–2025-ös és a 2026–2030-as időszakra vonatkozóan egyaránt, valamint az (EU) 2018/2001 irányelv IA. mellékletében foglalt kiegészítések elérése érdekében alkalmazott indikatív célértéket. A tervbe foglaljon bele a távfűtésre és távhűtésre vonatkozó, a 2021–2030-as időszakra szóló indikatív célt. Határozza meg, hogy Portugália milyen célt kíván elérni a közlekedési ágazatban az üzemanyag-beszállítókra vonatkozó kötelezettségek révén, beleértve a fejlett bioüzemanyagokra és a nem biológiai eredetű, megújuló üzemanyagokra (a továbbiakban: RFNBO-k) vonatkozó részcélt, annak biztosítására, hogy 2030-ig elérik az RFNBO-k minimális szintjét.

7. A szakpolitikákat és intézkedéseket kellő részletességgel és számszerűsítéssel fejlessze tovább oly módon, hogy kellő időben és költséghatékonyan lehessen teljesíteni a megújuló energiára vonatkozó kötelező, 2030-ig elérendő 42,5 %-os uniós célértékhez való nemzeti hozzájárulását, törekedve arra, hogy e célértéket a közös törekvések jegyében 45 %-ra növeljék. Ismertesse különösen, hogy megújulóenergia-adásvételi megállapodások bevezetése révén miként kívánja felgyorsítani a megújuló energiaforrások elterjedését, valamint a tervbe foglalja bele egy olyan hosszú távú ütemterv közzétételét, amely előrevetíti a támogatás várható elosztását, legalább a következő 5 évre vonatkozóan.

8. A tervbe foglaljon bele előrejelzéseket a biomassza-ellátásra (alapanyagonkénti bontásban) és a biomassza származására vonatkozóan, megkülönböztetve egymástól a belföldi termelést és a behozatalt. A tervbe foglalja bele az erdei biomassza 2021–2030-as időszakot érintő energetikai célú belföldi kínálatának a módosított (EU) 2018/2001 irányelv 29. cikkében foglalt, megerősített fenntarthatósági kritériumokkal összhangban álló értékelését. A tervbe foglalja bele annak értékelését, hogy az erdei biomassza tervezett energiatermelési célú felhasználása összeegyeztethető-e Portugáliának a felülvizsgált LULUCF-rendelet alapján fennálló kötelezettségeivel, különösen a 2026–2030-as időszakra vonatkozóan, megjelölve a szóban forgó összeegyeztethetőség biztosításához szükséges nemzeti intézkedéseket és szakpolitikákat. A tervbe foglalja bele a biometán fenntartható előállításának előmozdítását célzó további intézkedéseket, figyelembe véve Portugália fenntartható biogáz-/biometán-potenciálját és -termelését, a földgázfogyasztási profilját, a meglévő infrastruktúrát, a fermentációs maradék felhasználását és a biogén szén-dioxid alkalmazásait.

9. Bocsássa rendelkezésre a lehető legrészletesebben a módosított (EU) 2018/2001 irányelv rendelkezéseinek átültetését és végrehajtását célzó jogalkotási és nem jogalkotási szakpolitikák és intézkedések elfogadásához vezető lépések várható ütemtervét, különösen az előző pontokban említett intézkedések tekintetében.

10. A tervbe foglalja bele az EU 2030-ra kitűzött kötelező végsőenergia-fogyasztási célértékéhez való, az (EU) 2023/1791 irányelv 4. cikke és I. melléklete szerinti, vagy az említett irányelv 4. cikkének (5) bekezdése alapján a Bizottság által az egyes tagállamoknak 2024. március 1-jéig benyújtandó korrigált indikatív nemzeti hozzájárulással megegyező, végsőenergia-fogyasztás alapján meghatározott nemzeti energiahatékonysági hozzájárulást. A tervbe foglalja bele a primerenergia-fogyasztás tekintetében az (EU) 2023/1791 irányelv 4. cikke és I. melléklete szerinti, nemzeti energiahatékonysági hozzájárulást az EU indikatív primerenergia-fogyasztási célkitűzéséhez. Határozza meg az összes közintézmény által elérendő energiafogyasztás-csökkentés mértékét ágazatonkénti bontásban és a közintézmények tulajdonában lévő, évente felújítandó fűtött és/vagy hűtött épületek teljes alapterületét vagy az ily módon elérendő éves energiamegtakarítást.

11. Határozzon meg az energiahatékonysági nemzeti hozzájárulások elérését szolgáló teljeskörű szakpolitikákat és intézkedéseket és különösen vázolja fel, hogy miként hajtják végre az energiahatékonyság elsődlegességének elvét. Határozzon meg hathatós energiahatékonyság-finanszírozási programokat és pénzügyi támogatási rendszereket, amelyek képesek mobilizálni a magánberuházásokat és további társfinanszírozást. Nyújtson tájékoztatást a halmozott végfelhasználási energiamegtakarítás előírt mennyiségének 2030-ig történő elérésére irányuló energiatakarékossági intézkedésekről, továbbá olyan intézkedésekről, amelyek az energetikai auditok és az energiagazdálkodási rendszerek előmozdítását célozzák.

12. A tervbe foglalja bele az energiahatékony és dekarbonizált nemzeti épületállomány biztosításához és a meglévő épületek 2050-ig kibocsátásmentes épületekké való átalakításához szükséges aktualizált ambíciószintet. A tervbe foglalja bele a 2030-ra és 2040-re vonatkozó köztes mérföldköveket, valamint e mérföldkövek összehasonlítását a legújabb hosszú távú felújítási stratégiával. Adjon meg több információt az épületekre vonatkozó kapcsolódó intézkedésekről, és adja meg azoknak az energiamegtakarítás tekintetében várható hatását.

13. Erősítse meg az energiarendszer rezilienciáját a korlátozott vagy megszakított energiaellátás kezelésére irányuló egyértelmű célkitűzések és intézkedések meghatározásával, valamint az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás szükségességének az energiarendszerbe való beépítését célzó szakpolitikák és intézkedések előterjesztésével. Értékelje, hogy az olaj-infrastruktúra (beleértve a finomítókat és olajtartalékokat) megfelelő-e az olajkereslet várható csökkenése és az alacsonyabb szén-dioxid-kibocsátású alternatívák felé való elmozdulás fényében.

14. A rugalmassági igények értékelésének fényében állapítson meg egyértelmű célkitűzéseket és célértékeket az energiarendszer rugalmasságának javítása érdekében hozandó keresletoldali válaszintézkedésekre vonatkozóan, és ismertesse, hogyan lehet megkönnyíteni az energiarendszer integrációját a módosított (EU) 2018/2001 irányelv 20a. cikkével összefüggésben. Vázolja fel a versenyképesebb kiskereskedelmi piacok előmozdítását, valamint a kiskereskedelmi piacon a tudatos fogyasztói magatartás szintjének növelését célzó intézkedéseket.

15. Fejlessze tovább az energiaszegénység kezelésére alkalmazott megközelítést azáltal, hogy a tervbe belefoglalja a jelenleg érintett háztartások helyzetének értékelését, megjelöli az (EU) 2018/1999 rendeletben a csökkentésre előírt konkrét mérhető célértéket, valamint figyelembe veszi az (EU) 2023/2407 ajánlást. Szolgáljon további részletekkel az energiaszegénység kezelésére irányuló, meglévő és potenciális intézkedésekre, valamint az erre elkülönített pénzügyi forrásokra vonatkozóan, mind a szociálpolitikai (megfizethetőség), mind a strukturális energetikai intézkedések szempontjából, különösen az energiahatékonysághoz való hozzáférés, az épületek felújítása és a megújuló energia tekintetében. Ismertesse, hogy az (EU) 2018/1999 rendeletben előírtak szerint várhatóan miként kerül sor az energiahatékonysági kötelezettségi rendszer szerinti, az energiaszegénység enyhítését célzó energiahatékonysági intézkedések alkalmazására.

16. Pontosítsa a tiszta technológiák bevezetésére irányuló kutatásra, innovációra és versenyképességre vonatkozó nemzeti célkitűzéseket, és határozza meg a 2030-ig, illetve 2050-ig alkalmazandó pályamodellt az ipar dekarbonizációjának támogatására és a vállalkozások klímasemleges és körforgásos gazdaságra való átállásának előmozdítására. Alakítson ki a nettó zéró projektek, köztük az energiaigényes iparágak szempontjából releváns projektek kidolgozását előmozdító szakpolitikákat és intézkedéseket. Ismertesse az engedélyezési eljárásokra vonatkozó kiszámítható és egyszerűsített szabályozási keretet, és vázolja fel, hogy szükség esetén hogyan egyszerűsödik a nemzeti finanszírozáshoz való hozzáférés. Mutasson be részletes szakpolitikákat és intézkedéseket, amelyek az energiarendszer digitalizálását, a tiszta energiával kapcsolatos készségek fejlesztését, valamint a kulcsfontosságú kibocsátásmentes alkotóelemek és berendezések reziliens és fenntartható ellátási láncait célzó nyitott kereskedelem elősegítését szolgálják.

17. Pontosítsa az energia- és éghajlat-politikai célértékek eléréséhez szükséges magánberuházások mozgósításához szükséges reformokat és intézkedéseket. Javítsa és terjessze ki a beruházási igények elemzését, hogy az magában foglalja a köz- és magánberuházások tekintetében jelentkező összesített és ágazatonkénti szükségletek átfogó és következetes áttekintését. Egészítse ki a gazdaság egészére kiterjedő, felülről építkező megközelítést egy alulról építkező projektspecifikus értékeléssel. A tervbe foglalja bele a teljes beruházási szükséglet bontását, és adjon meg a nemzeti, regionális és uniós finanszírozási forrásokra, valamint a mozgósítandó magán pénzügyi forrásokra vonatkozó további információkat. Adjon rövid leírást az állami költségvetésből, illetve uniós forrásokból finanszírozott, valamint a támogatásokat, kölcsönöket, technikai segítségnyújtást és állami garanciákat felhasználó vegyesfinanszírozási pénzügyi eszközök révén finanszírozott szakpolitikák és intézkedések végrehajtására kiválasztott pénzügyi támogatási rendszerek típusáról, beleértve a nemzeti fejlesztési bankok szerepét az adott rendszerekben és/vagy a magánfinanszírozás mozgósításának módját. Finanszírozási forrásként vegye fontolóra a közös kötelezettségvállalási rendelet szerinti, más tagállamok részére történő jogosultság-átruházások költséghatékony alkalmazását. Bocsássa rendelkezésre a tervezett szakpolitikák és intézkedések makrogazdasági hatásának részletes értékelését.

18. Vázolja fel, hogy az aktualizált tervben foglalt szakpolitikák és intézkedések miként állnak összhangban Portugália helyreállítási és rezilienciaépítési tervével és annak REPowerEU-fejezetével.

19. Ismertesse részletesebben, hogy Portugália hogyan és mikorra kívánja fokozatosan kivezetni a fosszilistüzelőanyag-támogatásokat.

20. Adjon részletesebb tájékoztatást az éghajlatvédelmi és energetikai átállás társadalmi, foglalkoztatási és készségfejlesztési következményeiről, illetve egyéb elosztási hatásairól, valamint az igazságos átmenetet támogató tervezett célkitűzésekről, szakpolitikákról és intézkedésekről. Határozza meg a támogatási formát, a kezdeményezések hatását, a megcélzott csoportokat és az elkülönített forrásokat, figyelembe véve a klímasemlegességre való méltányos átállás biztosításáról szóló tanácsi ajánlást ([21]). A tervbe a lehetőségekhez mérten foglaljon bele több olyan elemet, amelyek alapján megfelelő elemzés végezhető a jövőbeli Szociális Klímatervnek az (EU) 2023/955 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([22]) összhangban történő elkészítéséhez, beleértve annak ismertetését, hogy miként szándékozik értékelni az épületekre, a közúti közlekedésre és további ágazatokra vonatkozó, tüzelőanyag-égetéssel kapcsolatos kibocsátáskereskedelmi rendszernek a kihívásait és a legsérülékenyebb csoportokra gyakorolt társadalmi hatásait, továbbá hogy miként szándékozik azonosítani a lehetséges kedvezményezetteket és a vonatkozó szakpolitikai keretet. Ismertesse, hogy a NEKT-ben meghatározott szakpolitikai keret hogyan járul hozzá Portugália Szociális Klímatervének elkészítéséhez, és hogyan biztosítják a két terv közötti összhangot.

21. Nyújtson világos és részletes áttekintést arról, hogy a konzultációs folyamat miként tette lehetővé az összes érintett hatóság, polgár és érdekelt fél – köztük a szociális partnerek – nyilvános részvételét mind a tervezet, mind a végleges aktualizált terv elkészítésében. Foglalja össze a különböző szereplők által kifejtett véleményeket, és azt, hogy a terv miként integrálja a konzultációk során kifejezésre juttatott álláspontokat.

22. Terjessze ki a szomszédos országokkal már jelenleg is jól működő regionális együttműködést és különösen ismertesse, hogy az (EU) 2018/2001 irányelv 9. cikkével összhangban Portugália miként tervezi 2025-ig létrehozni a többi tagállammal való együttműködés keretét. Segítse elő a gázellátás biztonságát célzó közös szolidaritási megállapodás elfogadását szomszédjával (Spanyolország).

A NEMZETI INTÉZKEDÉSEKNEK A KLÍMASEMLEGESSÉGI CÉLKITŰZÉSSEL ÉS AZ ALKALMAZKODÁS TERÉN ELÉRENDŐ ELŐREHALADÁS BIZTOSÍTÁSÁVAL VALÓ, AZ (EU) 2021/1119 RENDELET SZERINTI ÖSSZHANG TEKINTETÉBEN

1. Vonja be az éghajlatváltozás hatásaival szemben különösen kiszolgáltatott érdekelt feleket a Portugália éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodását célzó szakpolitika kialakításába és végrehajtásába. Dokumentálja az említett konzultációk folyamatait és eredményeit. Hozzon létre vagy fejlessze a meglévő mechanizmusokat a szubnacionális szakpolitikák rendszeres felülvizsgálatának és aktualizálásának biztosítására.

Kelt Brüsszelben, 2023. december 18-án.

a Bizottság részéről
Kadri SIMSON
a Bizottság tagja

([21]) A Tanács ajánlása (2022. június 16.) a klímasemlegességre való méltányos átállás biztosításáról (HL C 243., 2022.6.27., 35. o.).
([22]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/955 rendelete (2023. május 10.) a Szociális Klímaalap létrehozásáról és az (EU) 2021/1060 rendelet módosításáról (HL L 130., 2023.5.16., 1. o.).